

HELENA STRANDBERG
KONSERVATOR AB

Carnegiegatan 18, 414 53 Göteborg
E-mail: helena@hskonservator.se
Tel. 0706 58 03 81
www.hskonservator.se

Vård- och underhållsplan för offentlig konst i Gävle - del 1

Av Helena Strandberg

2019-05-15

Innehåll

Innehåll.....	2
Bakgrund	3
Inledning.....	3
Offentlig konst i Gävle.....	3
Inventeringen	3
Angiven prioritet för åtgärder	3
Sammanfattning och diskussion.....	4
Tabell 1 Sammanfattning av inventeringen.....	5
Tillstånd och problem generellt i Gävle	7
Akuta åtgärder prio 1	7
Biologisk påväxt.....	7
Rengöring	7
Påkörningsskador	7
Tidigare utförda åtgärder utan dokumentation.....	7
Klotter och klotterskydd på skulpturer	8
Fogar.....	8
Kalkproblem i fontäner.....	8
Skylt till konstverk	8
Registreringsnummer.....	8
Lampor som belyser konstverket	9
Inventeringsblanketter för konstverken, verk 1-32	9
Bilagor 1-2	39

Bakgrund

Inledning

På uppdrag av Gävle kommun (Kultur och Fritid – Kultur – Konstcentrum, ref. intendent för offentlig konst Björn Norberg) utfördes en skadeinventering med åtgärdsförslag för 29 offentliga fasta konstverk förvaltade av Konstcentrum i Gävle kommun. Planeringen av arbetet utfördes under senhösten 2018. Besiktningen av konstverken utfördes efter vintern, den 29-30 april, av konservatorerna Helena Strandberg och Jennie Karlsson vid Helena Strandberg Konservator AB.

Offentlig konst i Gävle

Gävle är känd för sin stora skulptursamling. Det finns 350-400 st fasta offentliga konstverk. Flera av dessa har bekostats av GDJ-fonden (Gefle-Dala Jernvägs fond av 1945) som är en stiftelse som köpt in konstverk sedan 1951. Andra konstverk har köpts in med medel från Statens konstråd, Vägverket, kommunala medel, privata donationer mm, men intill nu har konstverk inte köpts in genom 1% regeln. På hemsidan www.gavledraget.se finns en lista med ca 100 offentliga fasta konstverk i Gävle kommun.

Förvaltare för hälften av de offentliga konstverken är Konstcentrum i Gävle kommun. Den andra hälften förvaltas av Gävlefastigheter. Förvaltarna ansvarar för vård- och underhåll av konstverken.

Inventeringen

För inventeringen fick vi en lista med 32 konstverk. Vårt uppdrag var att besiktiga 29 konstverk och 3 verk ströks därför ur listan. Av de inventerade verken var 8 verk i brons/mässing, 7 verk i järn/stål, 5 verk i granit, 5 verk i betong, 3 verk i stengöt/konstbetong/kalksten, och 1 verk i glasfiber/polyester.

Angiven prioritet för åtgärder

Vid inventeringen av konstverken har åtgärder föreslagits med avseende på bevarandet av konstverken med prioritet från 1-3.

Prio 1 är akuta åtgärder. Det kan röra instabilitet i konstruktioner, lösa delar och därmed stöldrisk och säkerhetsrisk, aktiv korrosion, eller klotterrester som sätter sig hårt fast om de sitter länge och bör tas bort så tidigt som möjligt. Dokumentation över tidigare åtgärder saknas på flera av de inventerade konstverken och det har bedömts som prio 1 att utföra sådana undersökningar för att kunna bedöma tillstånd och åtgärder bättre.

Prio 2 är konserveringsåtgärder (punktinsatser) som bör utföras inom en överskådlig framtid. Det är åtgärder som troligtvis även måste återkomma inom en period på ca 5-20 år.

Prio 3 är underhåll som bör utföras regelbundet (varje eller vartannat år eller efter behov) som tvätt/rengöring/avtorkning av skulpturer, park- och gatuskötsel runt konstverken mm. Alla konstverken bör underhållas regelbundet. Som Prio 3 anges också åtgärder som inte anses nödvändiga för bevarandet men som är nödvändiga av andra orsaker t.ex. skyltning.

Förslag på vilket typ av kompetens som kan vara lämplig för att lösa uppgiften har också angetts i inventeringsblanketterna.

Sammanfattning och diskussion

En sammanfattning av inventeringen beskrivs i tabell 1 nedan. Den högsta graden av prioritet för varje konstverk anges i tabellen (olika åtgärder kan ha olika prioritet).

Tabell 1 Sammanfattning av inventeringen

Material: 4 verk i granit, 7 verk i betong/stengöt/konstbetong/kalksten, 9 verk i brons/mässing, 7 verk i järn/stål, 1 verk i gips och 1 verk i glasfiber/polyester. Problem och åtgärder enligt förteckning nedan (A-H)

	Strukna/utbytta mot andra verk vid denna inventering
	Granit
	Betong/stengöt/konstbetong/kalksten
	Gips
	Brons, kopparlegering
	Gjutjärn, stål
	Glasfiber

Problemområden/Åtgärder

A. Förundersökning: historik, material, intention, dokumentation, tidigare åtgärder, skador mm

B. Fogar saknas

C. Konstruktionsproblem, sprickor och lösa delar, instabilitet

D. Kalkutfällningar i VA, utredning behövs

E. Påkörnings-skador av parkfordon, snöröjning mm

F. Rengöring biologisk påväxt

G. Lampor byts, testa funktion

H. Träd och buskar växer för nära

Inv. nr.	Titel på konstverket	Konstnär	År	Material	Inköpspris	Bekostad av	Nu värde	VA/ fontän	Ej skylt	A	B	C	D	E	F	G	H	Prio	Grovt sk. kostnad för åtgärder
1	Islandskällan	Berg	1969	Svart granit, glasfiber				x		x	x		?	x	x			1	100 tkr
2	Auroras seger	Nihlén	1994	Granit, gävlesandsten	800 tkr	GDJ			x		x	x			x			1	100 tkr
3	Femte elementet	Ellberg	2002	Betong, bemålad					x	x		x			x	x		2	200 tkr
4	Gudinna v. hyperb. hav	Grate	1949/56	Småländsk granit	200 tkr	GDJ		x	x	x	x		x		x			1	300 tkr
5	Pyloner	Höglund	1973	Betong										x	x			1	100 tkr
6	Då och nu	Lundqvist	1976	Kalksten, betong							x	x			x			1	200 tkr
7	Alphabeticus	Skoglund/J-son		Betong															
8	Klumpen	Rud	1990	Granit/gnejs	145 tkr	GDJ								x	x		x	2	30 tkr
9	Sommar	Sjögren	1955	Stengöt/ betong					x	x		x			x	x	x	1	200 tkr
10	Titel okänd	Öhrström	1943/56	Gips					x	x	x	x			x			1	200 tkr
11	Lekande björnar	Jönsson	1946	Betong					(x)			x			x		x	2	160 tkr
12	Två människor	Mattson	1956	Marmorkross, betong					x	x		x			x		x	1	200 tkr

13	Arbetaren	Katz	1937	Stengöt/ betong					x	x				x	x		x	1	200 tkr	
14	Tredelad vilande kv.	Moore	1976	Brons, betongplatta	1 200 tkr	GDJ	40 milj.		x	x				x	x	x		1	200 tkr	
15	Hedbergiska fontäner	Dyfverman	1880	Gjutjärn, granit					x	x	x		x	x				1	100 tkr	
16	Priapos trädgård	Vetter	2009	Plåt, bemålad																
17	Nostalgi	Pettersson	1984	Bemålad järnplåt, stål					x	x		x						2	160 tkr	
18	Vallpojken	Pujol	1990	Brons	125 tkr	GDJ			insk.	x								2	60 tkr	
19	Getgubbe	Runefelt	1952/86	Brons	250 tkr	GDJ			insk.	x		x						1	100 tkr	
20	Vårlängtan	Mikkelsen	1990	Brons, marmorsockel	220 tkr	GDJ			insk.					x	x		x	1	60 tkr	
21	Tanken är s. fågeln fri	Nilsson-Öst	1973	Rostfritt stål					x	x								2	50 tkr	
22	Rettigiska fontänen	Loyson	1880/90	Gjutjärn, målad					x	x	x			x				1	50 tkr	
23	Broräcken (4 st)	Adrin	1950/60	Gjutjärn					x	x		x						1	240 tkr	
24	Diana på jakt	Ahlberg	1941	Brons, granitsockel														2	160 tkr	
25	Fågel Fenix	Renqvist	1978	Brons, förgylld					x	x		x						2	30 tkr	
26	Återföreningen	Beck	1988/89	Mässing, granitsockel	790 tkr	GDJ				x								2	140 tkr	
27	Blixtlås	Matousch	2009	Rostfritt stål					x			x						1	140 tkr	
28	Havsgrupp	Hellström	1966	Brons/fontän i granit					x			x	x	x				1	200 tkr	
29	Decoration Blues	Forsfält	1988	Glasfiber/polyester	250 tkr	GDJ			x	x								1	200 tkr	
30	Migrationsmonum.	Lundberg	2001	Glas, stål																
31	Joe Hill	Tamming	1986	Brons					x	x	x	x						1	300 tkr	
32	Armillasfär	Sahlberg	1977	Corténstål					x	x		x						1	140 tkr	
									5	19	20	7	16	4	6	27	3	6	22	
	Totalt: 29 verk inventerade					Bekostad			VA	Ej skylt	A	B	C	D	E	F	G	H	Prio	4 300 tkr

Problemområden/Åtgärder

- A. Förundersökning: historik, material, intention, dokumentation, tidigare åtgärder, skador mm
- B. Fogar saknas
- C. Konstruktionsproblem, sprickor och lösa delar, instabilitet
- D. Kalkutfällningar i VA, utredning behövs
- E. Påkörningsskador av parkfordon, snöröjning mm
- F. Rengöring biologisk påväxt
- G. Lampor byts, testa funktion
- H. Träd och buskar växer för nära

Tillstånd och problem generellt i Gävle

Akuta åtgärder prio 1

Många av de besiktigade konstverken behöver akuta åtgärder, 22 av 29 verk.

16 av 29 konstverk har konstruktionsproblem, skador som ger instabilitet, risk för att delar faller av osv. Det kan innebära säkerhetsrisk med personskador som följd, och att konstverk eller delar stjäls.

Det kan vara lämpligt många gånger att göra prio 2 åtgärder i samband med att prio 1 åtgärder sker. T ex om konstruktionen måste lagas, kan det vara lämpligt att även rengöra och vaxa en skulptur. Vid flytt av skulpturer och ombyggnad i omgivningen är det också lämpligt att utföra prio 2 åtgärder samtidigt. När miljön runtom renoveras så finns det all anledning att även konservera skulpturen på platsen.

Den ideella rätten säger att verk inte får ändras så att upphovsmannens konstnärliga anseende eller egenart kränkes och heller inte göras tillgängligt för allmänheten i sådan form eller sådant sammanhang som är kränkande för upphovsmannen (respekträtten).

- Utför alla prio 1 åtgärder, och i samband med detta prio 2 åtgärder för vissa konstverk.

Biologisk påväxt

På flera platser växer träd och grenar alltför tätt inpå konstverken och riskerar orsaka skador (6 av 29). Konstverken osynliggörs också av för stor vegetation, och blad och grenar faller ner och skapar avlagringar av nedbrutet biologiskt material. En fuktig miljö skapas som är korroderande och som ger mer biologisk påväxt. Biologisk påväxt misspynder konstverken och samlar fukt som ökar nedbrytningen. Flera av konstverken i Gävle har riklig biologisk påväxt av lavar och mossor som bör tas bort omgående.

- Buskar klipps ur och träd beskärs så att ett fritt rum skapas runt konstverken. Utförs av parkunderhållare.

Rengöring

Samtliga konstverk behöver rengöras regelbundet både från biologisk påväxt och från smuts och damm och föroreningar i luften. Vissa ytor tvättas av regnet men inte de som är i regnskugga. Det sker också stor aktivitet kring skulpturer både av människor, fåglar och däggdjur vilket smutsar ytorna.

- Rengöring utförs av konservator, ibland i samråd med avdelning för tekniskt underhåll.

Påkörningsskador

Flera av konstverken har påkörningsskador, speciellt på socklarna. Det kan vara från gräsklippning, gaturenhållning och snöröjning. Det är viktigt att ge utbildning, se över rutiner för att undvika ytterligare skador. För att förhindra gräsbeväxning kan gatsten anläggas runt socklar.

- Utbildning och rutiner för personal som gör rent miljön runt skulpturerna.

Tidigare utförda åtgärder utan dokumentation

Vi kan se att flera av de inventerade konstverken har åtgärdats tidigare, men vi saknar dokumentation över vad som skett. Flera av konstverken tycks ha ytbehandlats med lack och andra tycks ha behandlats med en mjukare vaxaktig produkt, ev. med något klottervax, som gör ytan matt. Andra har lagats med lagningsmaterial och målats om eller retuscherats.

Det är viktigt att utförda åtgärder dokumenteras för framtiden för att korrekta bedömning av tillståndet ska kunna göras och ett professionellt åtgärdsförslag ska kunna ges. Vi rekommenderar därför förundersökningar av flera av konstverken, ibland även som akut åtgärd. 20 av de 29 verken kräver förundersökningar innan åtgärder kan utföras (utredning kring historik, material, intention, dokumentation, tidigare åtgärder, skador mm).

- Förundersökningar och dokumentation av tidigare utförda åtgärder och material bör göras. Utförs av Konservator med materialspecialitet.

Klotter och klotterskydd på skulpturer

Vi kan observera att flera skulpturer har någon ytbeläggning som beskrivits ovan, ibland hårt lackartat och ibland mer vaxlikt. Skulpturer bör inte beläggas med klotterskydd, men ibland kan släta socklar som utsätts hårt för klotter behandlas.

- Behandla inte skulpturer med klotterskydd.

Fogar

Många av verken saknar fogar eller har fogar som vittrat och släpper så att stenplattor sitter lösa (7 av 29). Lösa delar kan orsaka säkerhetsproblem eftersom skulpturer utomhus är samlingsplatser och används att klättra upp och sitta på.

- Fogning. Utförs av murare/stenkonservator.

Kalkproblem i fontäner

Nästa samtliga fontäner har problem med utfällningar av kalk. Det bör finnas kalkfilter och partikelfilter i fontänvatten som cirkulerar och även i de fall då vattnet är kalkrikt. Ibland kan vittrande fogmaterial eller nya betongkonstruktioner vid fontäner vara orsak till vita utfällningar.

- Utredning kring varför det bildas vita beläggningar på fontäner. Utförs av konservator/teknisk personal.

Skylt till konstverk

Flera av skulpturerna saknar skyltar (19 av 29 verk). Några av skyltarna anger fel konstnär.

Enlig lagen om upphovsrätt är det en skyldighet att skriva konstnärens namn vid verket. Upphovsmannen ska anges och respekteras i enlighet med den "ideella rätten". En skylt ger också information om konstverket till medborgarna, kan skapa intresse och synliggör konsten. Titel och årtal mm är också lämpligt att skylta med.

Skyltar ska inte sättas fast i konstverket eftersom det kan skada. Ibland kan de sättas på odekorerade socklar i granit. Skyltar ska fästas med skruvar som inte rostar.

- Skyltprojekt. Utförs av förvaltaren.

Registreringsnummer

Vi har inte mottagit registreringsnummer för konstverken från förvaltningen och har inte kännedom om hur de är registrerade, om registreringsnummer finns för de offentliga konstverken, etc. I de upplysningar vi fått från förvaltningen så finns ibland fel information om material, mm, angivet. Det kan

vara lämpligt att uppdatera det eventuella registret med korrekt information om konstverken utifrån våra inventeringsblanketter.

- Registreringsprojekt. Utförs av förvaltare.

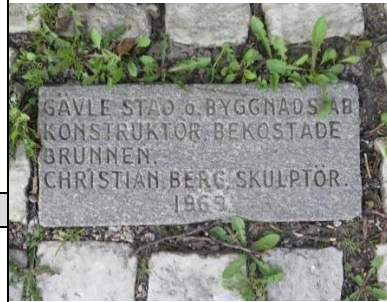
Lampor som belyser konstverket

Lampor finns ibland i marken runt konstverket eller även monterade som en del i konstverket. Vi har inte haft möjlighet att testa belysningsfunktioner, men kan se att lampor ibland saknas.

- Lampfunktion. Utförs av tekniskt underhåll.

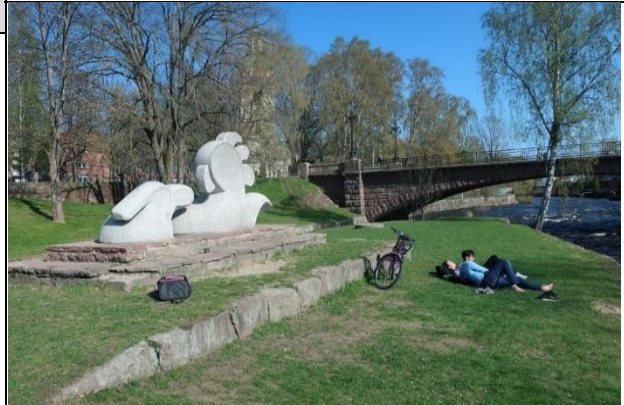
Inventeringsblanketter för konstverken

Verk nr. 1	
<p>Titel: Islandskällan Konstnär: Christian Berg (1893-1976) År: 1969 Placering: Islandsgatan, bakom stadsbiblioteket Material: Svart granit, glasfiber Mått: d=300 cm, h=83 cm, tjocklek granit=18 cm Signatur: Nej Skylt: Ja, på kullerstensbeklädd markyta</p>	
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Polerad svart granit i högrelief och opolerad (gråare yta) i fördjupningar. OBS: Glasfiberkomponenten av skulpturen kunde ej besiktigas p.g.a. vinterskydd av trä som ej kunde tas bort.</p> <p>Skulpturen är omgiven av kullerstensbeklädd yta, med ett stort träd nära inpå i SV. Biologisk påväxt (alger) på utväändig polerad granityta, framförallt mot trädet.</p> <p>Mycket stötskador/grova repor/materialbortfall på utväändig polerad granityta, troligtvis påkörningsskador orsakade av renhållningsmaskiner o.dyl.</p> <p>Fogarna mellan granitblocken (5 st) har börjat lossa och falla isär. Biologisk påväxt (mossa) i fogar.</p> <p>Fågelträck och fläckar från hundurin på ytan.</p>	
<p>Åtgärdsförslag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Besiktiga skulpturens glasfiberkomponent. 2. Se över rutiner för renhållning o.dyl. för att undvika ytterligare skador på graniten. 3. Rengöring av ytan från biologisk påväxt och smuts. 4. Fogning. 	
Kompetens	Prioritet
1. Konservator	1
2. Underhåll av gata/torg	1
3. Konservator	2
4. Konservator/murare	2

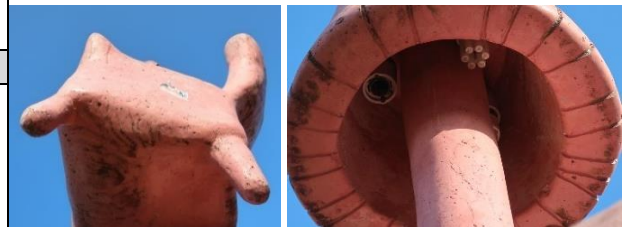
Besiktning 2019-04-30 JK

Verk nr. 2							
<p>Titel: Auroras seger Konstnär: Staffan Nihlén (1929-) År: 1994 Placering: Kvarnparken, nära Konserthuset Material: Sardinsk granit, fundament i Gävlesandsten Mått skulptur: h=180 cm, l=407, b=108 Sockel 2 etager mått: h=55 cm, 258x585 cm Signatur: Nej Skylt: Nej GDJ-fonden</p>							
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Granitskulptur i 3 delar, grov yta (råkilad?) och polerad yta. Sprickor i ytan på många ställen, ev. ursprungliga.</p> <p>Mänsklig aktivitet sker runt skulpturen som är rastplats. Människor sitter och går på skulptur och sockel. Bruk har försvunnit från fogar i sockeln. Delar av sandstenarna har fallit av.</p>							
<p>Åtgärdsförslag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fogning och komplettering av sten 2. Rengöring skulptur 							
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kompetens</th> <th>Prioritet</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Anläggningsarbete/stenläggare/murare</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>2. Konservator/underhåll</td> <td>2</td> </tr> </tbody> </table>		Kompetens	Prioritet	1. Anläggningsarbete/stenläggare/murare	1	2. Konservator/underhåll	2
Kompetens	Prioritet						
1. Anläggningsarbete/stenläggare/murare	1						
2. Konservator/underhåll	2						

Besiktning 2019-04-29 HS

Verk nr. 3	
<p>Titel: Femte Elementet Konstnär: Carin Ellberg (1959-) År: 2002 Placering: Rondell i slutet av N. Kungsgatan Material: Bemålad betong Mått (rosa+gul betong) h= 4 m drygt Mått betongfundament: h=22 cm, 158x158 cm Signatur: Nej Skylt: Nej 3 lampor i marken</p>	
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Rosa och gul betongskulptur i rondell.</p> <p>Många porer i ytan. Horisontala sprickor på många ställen (t.ex. halsen, nacken, huvudet, håret, stolsbenen). Vertikal spricka i pelaren.</p> <p>3 lampputtag i toppen med gamla lampor, en saknas.</p> <p>Biologisk påväxt, speciellt högst upp. Smutsig i regnskugga (under stolen m.m.). Klistermärken.</p> <p>Avskavd färg, spec. i marknivå.</p>	
<p>Åtgärdsförslag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rengöring från lift. Närmare undersökning av sprickor. 2. Förundersökning material och färg. Konservering ev. (lagning av sprickor, retuschering). 3. Byte av lampor. Testa funktionen. 	
Kompetens	Prioritet
1. Konservator betong	2
2. Konservator betong	2
2. Underhåll teknisk	3

Besiktning 2019-04-29 HS

Verk nr. 4	
<p>Titel: Gudinna vid hyperboreiskt hav Konstnär: Eric Grate (1896-1983) År: 1949, 1956 förvärvat Placering: Rådhusorget Material: Småländsk granit Mått skulptur: h=160 cm, 361x107 cm Mått sockel: h=42 cm, 375x117 cm Mått yttre bassäng: 6x16 m Signatur: Nej Skylt: Ja, på yttre bassängkant GDJ-fonden</p>	
Beskrivning och skador	
<p>Skulptur av opolerad röd granit, med polerad sockel av röd granit. Även bassängkant och -golv av granit. Två avrinningsbrunnar och två fontänpumpar i bassänggolvet.</p> <p>Fogarna mellan granitplattorna i bassänggolvet samt mellan granitblocken i den yttre bassängkanten är kraftigt nedbrutna och saknas helt på vissa ställen. Biologisk påväxt (mossa) längs med fogar. Läckage vid vattenfylld bassäng enligt uppgift.</p> <p>Bassängen tycks luta. Kraftiga vita kalkavlagringar där vattenytan brukar stå, ca 23–28 cm ovan bassänggolvet. Varifrån kommer kalken?</p> <p>Biologisk påväxt i form av gröna och gula lavar på den opolerade skulpturytan. Mycket fågelträck, bland annat på skulpturens hjässa och ben. Mycket klotter, matrester, fettfläckar och tuggummin på den yttre bassängkanten. Lunchplats och hög mänsklig aktivitet på platsen.</p>	
Åtgärdsförslag	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Undersök lutning på bassängen, och vattenläckage. Utredning varifrån vita kalkutfällningar kommer. Vilka tidigare åtgärder har utförts i bassängen? 2. Fogning 3. Rengöring 	
Kompetens	Prioritet
1. Konservator/förvaltare	1
2. Murare	1
3. Konservator	2

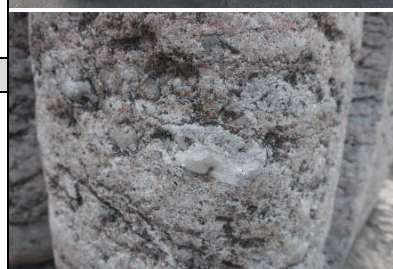
Besiktning 2019-04-30 JK

Verk nr. 5			
<p>Titel: Pylonen Konstnär: Eric Höglund (1932-1998) År: 1973 Placering: Stortorget Material: Betong, bemålad Mått: h=8-9 m, 80x80 cm Signatur: Nej Skylt: Ja, nedanför varje skulptur på marknivå</p>			
Beskrivning och skador			
<p>Består av 4 st pyloner, en i vart och ett av torgets hörn. Skulpturala element i relief. Betong bemålad med ljusrosa färg. Teman: Arbeta, Tro, Vetande och Konst, samt Samhällsbyggnad.</p> <p>Varje pylon har två nivåer av metallarmaturer med belysning, mitt på och högst upp. Ett elskåp har installerats längs med ena sidan av pylonen nära Filmstaden.</p> <p>Dåliga fogar med sprickor och små hål. Material- och färgbortfall, framför allt i skulpturens nedre delar.</p> <p>Skulpturerna är mycket smutsiga, framförallt i nedre kanterna samt på uppåtvända ytor. Ogräs växer längs med de nedre kanterna. Mycket tuggummin och snus. Biologisk påväxt i form av svart och grön lav, samt en okänd vit kletig/svampig beläggning.</p>			
Åtgärdsförslag	 		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Se över rutiner för renhållning o.dyl. för att undvika ytterligare skador på graniten. 2. Rengöring av skulpturens ytor, från lift. 3. Retuschering och utfyllnad av avslag. 			
Kompetens	Prioritet		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Underhåll av gata/torg 2. Konservator 3. Konservator betong 	<ol style="list-style-type: none"> 1 1 2 		

Besiktning 2019-04-30 JK

Verk nr. 6	
<p>Titel: Då och nu Konstnär: Sven Lundqvist (1918-2010) År: 1976 Placering: Agötorget, Brynäs Material: Gotländsk kalksten enligt skylt, fundament av betong och plattor Mått skulpturer: Talare h=153 cm, 66x69 cm; Folket h=113 cm, 140x60 cm; Hund h=46 cm Mått fundament: h=46 cm, 317x317 cm Signatur: Nej Skylt: Ja, om hela platsen Brynäs och skulpturen</p>	
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Biologisk påväxt (grå, gula, svarta lavar). Sprickor främst horisontala. Gamla lagningar med gulaktig ton (ev. epoxi, talaren nedtill, gruppen baktill), blå färg.</p> <p>Fundamentet har lösa plattor och dåliga fogar. Kalkutfällningar från fogar och rostbruna märken (ev. av påkörning). Placeringen på torget.</p>	
<p>Åtgärdsförslag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fundamentet rengörs från kalk och märken. Plattor fästs och fogas. 2. Skulpturen rengörs. Gamla lagningar kontrolleras och lagas ev. Nya sprickor inspekteras. 	
<p>Kompetens</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Underhåll/anläggning 2. Konservator sten 	<p>Prioritet</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 2

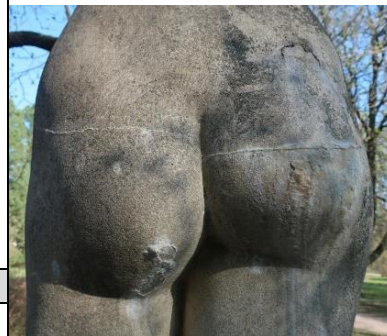
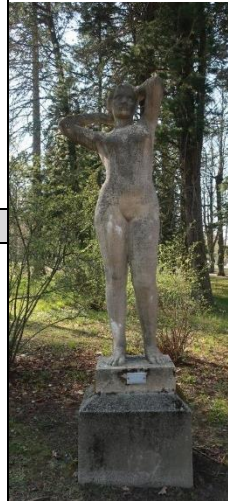
Besiktning 2019-04-30 HS

Verk nr. 8	
<p>Titel: Klumpen Konstnär: John Rud (1952-) År: 1990 (1989 enl. inskription) Placering: Stadsträdgården Material: Granit (eller gnejs?), sockel i röd granit Mått skulptur: h=118 cm, b= 110 cm Mått sockel: h=46 cm, 59x50 cm Signatur: Nej, men text på sockel Skylt: Ja, Konst i det gröna GDJ-fonden, 1989</p>	
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Smuts, biologisk påväxt (lavar speciellt på råa ytor, alger).</p>	
<p>Åtgärdsförslag</p> <p>1. Rengöring av ytan</p>	
<p>Kompetens Prioritet</p> <p>1. Konservator 2</p>	

Besiktning 2019-04-30 HS

Verk nr. 9	
<p>Titel: Sommar Konstnär: Nils Sjögren (1894-1952) År: 1955, förvärvat 1946 enl. skylt Placering: Stadsträdgården Material: Stengöt/konstbetong, betongsoclel Mått skulptur: h=245 cm, Mått sockel h=60 cm, 67x80 cm Signatur: Ja på sockel Skylt: Ja</p>	
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Stora skador, stora saltutfällningar (ben, rumpa m.m.), avslag p.g.a. saltsprängning, riklig biologisk påväxt (lavar, mossa). Rinningar p.g.a. surt regn.</p> <p>Fog synlig horisontellt runt höft.</p>	
<p>Åtgärdsförslag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Förundersökning, orsaken till saltutfällningarna, material, konserveringshistorik m.m. 2. Rengöring, konsolidering om det är möjligt att rädda skulpturen. 3. Träd bör inte växa så tätt på. 	
<p>Kompetens Prioritet</p>	
1. Konservator sten	1
2. Konservator sten	1
3. Underhåll park	3

Verk nr. 10	Beskrivning och skador forts.												
<p>Titel: Titel okänd</p> <p>Konstnär: Edvin Öhrström (1906-1994)</p> <p>År: Skolan var färdigbyggd 1956 (Verket tycks i vår förteckning ha förväxlats med granitreliiefen av Öhrström på Hattmakargatan 1943)</p> <p>Placering: Solängsskolan (inomhus)</p> <p>Material: Gips</p> <p>Mått (hxbxd) cm: Lejon 115x120x7; Fåglar 6x19.5x6; Ren 108x87x6</p> <p>Signatur: Ja, ÖHRSTRÖM</p> <p>Skylt: Nej</p>	<p>Enligt uppgift från byggkonsult planeras för att ett dörnhål tas upp i väggen (bredd ca 1 m) och delar av reliefen (renen) flyttas ca 80 cm. Arbetet ska utföras i juni 2019 och en murare är tillfrågad som tror sig kunna utföra uppdraget. Det lär finnas en ritning. I samtal med konsulten påpekade jag att det inte är lagligt att omgestalta konstverket enl. upphovsrätten.</p> <p>Om konstverket måste demonteras bör en konservator vara inkopplad som dokumenterar och ser till att konstverket skyddas och bevaras. Det kan vara aktuellt att ta ner alla delar av konstverket.</p>												
<p>Beskrivning och skador</p>													
<p>Relief i flera delar murad i tegelvägg i vestibul. Ingen hänsyn har tagits till konstverket vid utformandet av miljön. Ingen belysning på konstverket men bländande i taket, bredbandstrumma monterad i konstverket, disk byggd sista året framför verket. Reliefen har troligtvis funnits på väggen sedan skolan byggdes och är en väsentlig del av byggnaden.</p> <p>Reliefdelar av gips med yta i olika ljusa färgtoner (vitt, grönt, ljusblått, rosa, gult, vitt).</p> <p>Generellt: avslag, sprickor, mycket klotter, blyerts, smuts, tegeldamm.</p> <p>a) Lejon: avslagna och avskavda delar (tassar, ben). Svart tusch, blyerts.</p> <p>b) Flyttfåglar (9 st). Ljusblå och grön bemålning. Rödorange stänk (rost?)</p> <p>c) Renen: Saknade avslagna delar (4 st), avslag hornen m.m., avskavd nedtill. Klotter svart, mycket blyerts, turkost färgstänk, tuggummi, små sprickor. Brännmärken under magen. Rund betongklump (d=7 cm, funktion?)</p> <p>Högstadieskola med hög belastning har slitit hårt på konstverket i skört material som borde ha en mer skyddad placering.</p>	<p>Foto innan ombyggnaden Foto vid vår besiktning i maj</p> 												
<p>Åtgärdsförslag</p>													
<ol style="list-style-type: none"> 1. Förundersökning. Registrering av konstverket, titel, tillblivelse, ursprungligt utseende, material, m.m. 2. Dokumentation av verket innan demontering 3. Demontering, ytan säkras 4. Montering på ny plats med mindre belastning 5. Lagning/utfyllnad/retuschering 													
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kompetens</th> <th>Prioritet</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Konservator</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>2. Konservator</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>3. Konservator gips/murare</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>4. Förvaltare/Konservator gips/murare</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>5. Konservator gips</td> <td>2</td> </tr> </tbody> </table>	Kompetens	Prioritet	1. Konservator	1	2. Konservator	1	3. Konservator gips/murare	1	4. Förvaltare/Konservator gips/murare	2	5. Konservator gips	2	
Kompetens	Prioritet												
1. Konservator	1												
2. Konservator	1												
3. Konservator gips/murare	1												
4. Förvaltare/Konservator gips/murare	2												
5. Konservator gips	2												

Besiktning 2019-04-29 HS

Verk nr. 11	
<p>Titel: Lekande björnar Konstnär: Anders Jönsson (1893–1965) År: 1946 Placering: Storvetas park Material: Betong (rödaktig), grå granitsockel Mått betong: h=85 cm, 52x57 cm Mått sockel: h=23 cm, 52x57 cm Signatur: Nej Skylt: Ja, både på skulptur och för Storvetas park, men på skylten står angivet Arvid Knöppel, förvärvad 1946?</p>	
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Står mitt i rund rabatt med låg växtlighet runt omkring. Belyses av 4 st lampor.</p> <p>Betongen har flera tidigare lagningar. Vissa av dessa har börjat spricka på nytt, bl.a. den ena björnens högerarm. För närvarande stabil. Saltutfällningar runt omkring sprickorna. Även betongsockeln har gamla lagningar och nya sprickor.</p> <p>Fläckar av stearin på den ena björnens huvud.</p>	
<p>Åtgärdsförslag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utred vilken konstnär och byt skylt. 2. Lagningar sprickor. 3. Placering, se till att växtligheten inte växer för nära in på skulpturen. 4. Avlägsning av stearin 	
Kompetens	Prioritet
1. Förvaltare	2
2. Konservator betong	2
3. Förvaltare/underhåll park	3
4. Konservator	2

Verk nr. 12													
<p>Titel: Två människor</p> <p>Konstnär: Johnny Mattson (1906-1970)</p> <p>År: 1956</p> <p>Placering: Johnny Matssongården/ Läns museet + skulptural del i Konstcentrums lager</p> <p>Material: Marmorkross i betong</p> <p>Mått: h=225 cm, bas= 20x19 + 21x10.5 cm</p> <p>Mått sockel: h=14 cm, 74x50 cm</p> <p>Signatur: Nej</p> <p>Skylt: Nej</p>													
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Skulptur liggande i lager: En del av pelaren i vit marmorkross (vä) och den andra delen (hö) gråare. Lavar missfärgar ytan.</p> <p>8 vertikala armeringsjärn (d=1cm) som rostar vid 3 sprickor på undersidan vertikalt uppåt från basen (6-10 cm). Förstärkt med betong vid spricka i ett hörn vid basen.</p> <p>Materialbortfall i runda hålet upptill. Armeringsjärn finns även här men ingen rost synlig.</p> <p>Gammal limmad lagning (ca 6 cm) på kanten av pelaren.</p> <p>Biologisk påväxt riklig (grå, gula, gröna lavar)</p> <p>Sockel på plats: av betong, står tätt inpå buskage och under 4 stora björkar med hängande grenar. Två rundstänger av järn, 11,5 cm höga, finns mitt på sockeln, ca 19 cm isär. Något rostiga. Materialbortfall av betong kring rundstänger. Spricka i ena hörnet av sockeln och biologisk påväxt (lav).</p>													
<p>Åtgärdsförslag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Förundersökning. Bedömning av armeringsjärnets tillstånd och om det kan skyddas (impregnering) och karbonatiseringen kan minskas, så att skulpturen kan bevaras för framtiden. Annars återstår kassering. Varför har den demonterats? 2. Lagning av sprickor. Rengöring av yta från lavar m.m. 3. Placering, björkar växer för nära. 4. Nya infästningar i rostfritt stål, förstärkning/ny betongsockel. Utplacering efter konservering. 5. Skylt sätts upp. 													
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kompetens</th> <th>Prioritet</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Konservator specialiserad på betong</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>2. Konservator betong</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>3. Förvaltare/underhåll park</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>4. Konservator eller teknisk förvaltning</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>5. Förvaltare</td> <td>3</td> </tr> </tbody> </table>		Kompetens	Prioritet	1. Konservator specialiserad på betong	1	2. Konservator betong	1	3. Förvaltare/underhåll park	2	4. Konservator eller teknisk förvaltning	2	5. Förvaltare	3
Kompetens	Prioritet												
1. Konservator specialiserad på betong	1												
2. Konservator betong	1												
3. Förvaltare/underhåll park	2												
4. Konservator eller teknisk förvaltning	2												
5. Förvaltare	3												

Besiktning 2019-04-29 HS

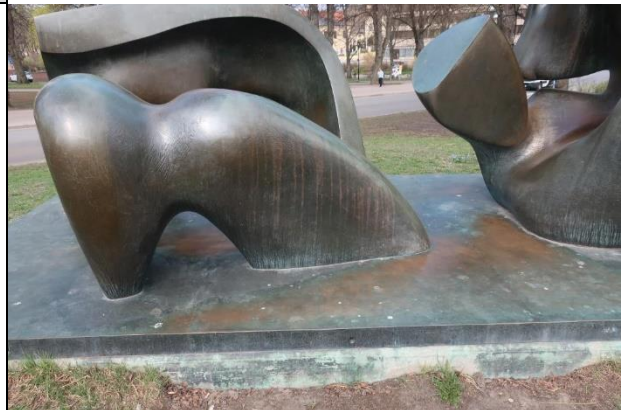
Verk nr. 13	
<p>Titel: Arbetaren Konstnär: Michail Katz (1889-1964) År: 1937 Placering: Väpnargatan 6-10 Material: Stengöt=konstbetong (undersök material), 2 betongsocklar Mått skulptur: h=166 cm Mått socklar: 65 cm (ö) + 81 cm (u) = 146 cm Signatur: Nej Skylt: Nej</p>	
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Skulptur i mörkgrå stengöt på övre sockel i mörkgrå stengöt och undre sockel i betong.</p> <p>Riklig biologisk påväxt (mossa, gul, grå lav, alger). Skulpturen står under ett träd.</p> <p>Avslag understa sockeln vid kanter troligtvis påkörningsskador vid gräsklippning. Limrester, ev. från skylt som varit fäst på sockeln.</p>	
<p>Åtgärdsförslag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rengör skulpturen. Undersök material och yta efter rengöringen från mossor och lav. 2. Förundersökning. Varför två socklar? Ursprungligt utseende. Material. Hur var den ursprungligen placerad? 2. Beskär trädet eller flytta skulpturen. 	
<p>Kompetens</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konservator betong 2. Konservator 2. Underhåll park 	<p>Prioritet</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 2 2

Verk nr. 14	
<p>Titel: Tredelad vilande kvinna Annan titel: Three piece reclining figure draped Konstnär: Henry Moore (1898-1986) År: 1975, förvärvad 1976 Placering: Slottstorget Material: Brons på betongplatta Mått brons: kropp h=256 cm, b=180; hö ben h=152 cm; vä ben h=110 cm; bronsbas h=18 cm, 475x264 cm Signatur: Moore 1/6 Skylt: Nej. 2 lampor i gräsmattan + 2 runda öppningar (okänd funktion) GDJ-fonden</p>	
Beskrivning och skador	
<p>Skulpturen har troligtvis åtgärdats men vi har ingen information. Åtgärdades även betongsulan?</p> <p>Bronsens patina är brun och grön och sliten till metallen där folk sitter och står (på basen, överkroppen, invändigt vänster ben). Relativt blank yta. Lite fågelträck. Basen smutsig.</p> <p>Bronsen har en ytbeläggning som vitnar av aceton och färgar tuss med lacknafta brun. Bronsen kan också vara lackad under den mjukare beläggningen?</p> <p>Bronsbasen har röda märken och repor på kanten (påkörning).</p> <p>Betongsulan är kraftigt missfärgad av grön kopparkorrosion. Järnrör finns på insidan av 3+3 dräneringshål i betongsulan. Röda färgrester finns på bronsbasens kant.</p>	
Åtgärdsförslag	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Förundersökning. Utred tillblivelse, ursprunglig konstruktion och vilka åtgärder som utförts på brons och betongsula. Vilket ytskydd på bronzen? Varför finns järnrör under? Varför så kraftig missfärgning av betongsulan? En bättre sockel kan behövas i annat material än betong. Hur är infästningar konstruerade? 2. Stenkant runt betongsokel minskar risken för påkörning av parkmaskiner. Fungerar belysning? 3. Skulpturen rengörs 	
Kompetens	Prioritet
1. Konservator metall/Förvaltare	1
2. Anläggning/Tekniskt underhåll	2
3. Konservator metall	2

Foto av ex. i England GDJ foto troligtvis från 70-talet

Verk nr. 15	a) Södra fontänen
<p>Titel: Hedbergiska fontänerna 2 st Konstnär: Carl Johan Dyfverman (1844-1892) År: 1880 Placering: Rådshusesplanaden Material: Gjutjärn, sandstenssockel, bassänger i granit Tillverkning: Robert Sjöströms gjuteri Mått gjutjärn: h=5-6 m Mått sockel: h=72-75 cm, 158x158 cm Signatur: Nej Skylt: Ja, 2 skyltar. Till Gefle stad af A.M. Hedberg 1881 på konstverket. Robert Sjöström Gefle.</p>	
Beskrivning och skador	
<p>2 gjutjärnsfontäner längs esplanaden. Socklar av röd sten (sandsten?). Puttis har varit placerade i 4 nischer, men är borttagna. När, varför?</p> <p>a) Södra fontänen (kröns av Kristina av Holstein-Gottorp) 16 lejonhuvuden med munstycken för vattenstrålar i nedre skålens kant. Vita kalkbeläggningar vid mynningarna och ner över fontänen nedre delar. Rostiga skruvar och rost på små partier. Fågelträck. Beigebrun matt färg överst (linolja?) som skinnat sig och på andra ställen exfolierar och flagar. Brunare och blågröna färgskikt finns under.</p> <p>b) Norra fontänen (kröns av Leda med svanen) Den är i sämre skick än den södra. Stensockeln är också renare. Den är troligtvis tvättat med syra. Avslag på stensockeln. Mer rost observeras på gjutjärnet. Kalkavlagringar. Rost på nedre delen av gjutjärnet. Klotter. Bassängbotten åtgärdad nyligen. Ljusgrönt färgskikt mer synligt på den här fontänen. Det bruna täcksiktet är annorlunda. Har de målats vid olika tillfällen?</p>	<p>b) Norra fontänen</p>
Åtgärdsförslag	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Förundersökning. Historik, tidigare åtgärder, färgskitsundersökning etc. Utred varför finns kalkbeläggningar i vattnet? 2. Åtgärder bestäms efter utredning 	
Kompetens	Prioritet
1. Konservator metall	1
2. Konservator m fl.	2

Verk nr. 17	
<p>Titel: Nostalg</p> <p>Konstnär: Bo Pettersson (1934-2000)</p> <p>År: 1984</p> <p>Placering: Boulognerskogen + 1 del i Konstcentrums lager</p> <p>Material: Bemålad plåt, stål, glasfiber</p> <p>Mått: a) h=180 cm, 156x123 cm; b) h=11 cm; c) h=69 cm, l=115 cm; d) h=108 cm, b=110 cm; e) h=80 cm</p> <p>Signatur: Nej</p> <p>Skylt: Nej</p>	
<p>Beskrivning och skador</p> <p>4 delar i Boulognerskogen:</p> <p>a) Träd: Grönt i glasfiber och stam i plåt. Krackelerad yta, avslag, slitage uppåtvänt, alger, smuts.</p> <p>b) Dam: Färgbortfall. Ansiktet färgbortfall av rosa skikt, ljusgrått skikt över detta (troligtvis senare retuscherad).</p> <p>c) Herre: Färgbortfall. Gråblått under rosa (ev. zinkfärg). 4 kulor på baksidan rörliga, men sitter fast.</p> <p>d) Cykel: Blåmålad. Färgbortfall till metall.</p> <p>e) På lager: Målad figur i blått, vitt, grönt, hudfärg. 8 hål för infästningar i basen. Liten deformation, konkav plåt huvudet vertikalt. Lerig vid basen. Rost, svartlav och smuts över färgskikt. Korrosionsvårter under färgskiktet (ansiktet). Del a har troligtvis legat i vattnet eller marken.</p>	
<p>Åtgärdsförslag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Förundersökning. Undersök ursprungligt utseende, vilket färgsystem har använts (grundfärg, täckfärg, senare retuscheringar). Delen på lager som är mest skadad kan tas in på verkstad för undersökning. 2. Rengör, rostskydda och retuschera delen på lager om det är möjligt att åtgärda den. 3. Rengör och retuschera de andra delarna som står utomhus. Fäst delar som sitter löst. 4. Placera ut alla delar. 	
Kompetens	Prioritet
1. Konservator	2
2. Konservator	2
3. Konservator	2
4. Konservator	2

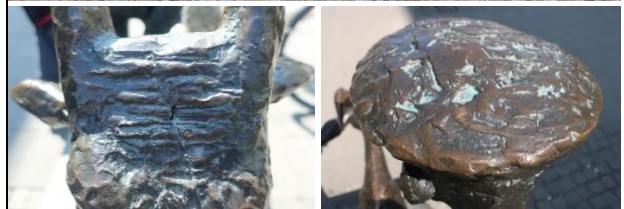
Besiktning 2019-04-29 HS

Verk nr. 18	
<p>Titel: Vallpojken Konstnär: Pere Pujol (1934-2001) År: 1990 Placering: Drottninggatan, vid Stortorget Material: Brons Mått brons: h=135 cm Mått sockel: h=39 cm, d=82 cm Signatur: Nej Skylt: Inskription på sockeln GDJ-fonden</p>	
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Skulpturen vandaliserades 2009. Den högra armen bröts av men återfanns senare. Skulpturen togs ner från platsen och reparerades i Stockholm.</p> <p>Skulpturen har en tunn brun och ljusgrön patina som mest är blank och hård men mattare på gröna områden. Skulpturen tycks vara lackerad. När har det utförts? Med vilket material? Vem utförde?</p> <p>Skulpturen har vita stänk på benen, fågelträck, klistermärken. Den står relativt utsatt på affärsgatan.</p>	
<p>Åtgärdsförslag</p> <p>1. Förundersökning. Dokumentera vilka åtgärder som utförts med skulpturen.</p> <p>2. Rengöring</p>	
Kompetens	Prioritet
1. Konservator metall/förvaltare	2
2. Konservator metall	2

Besiktning 2019-04-30 HS

Verk nr. 19											
<p>Titel: Getgubbe</p> <p>Konstnär: Allan Runefelt (1922-2005)</p> <p>År: 1952 utförd</p> <p>Placering: Drottninggatan, vid N. Kungsgatan</p> <p>Material: Brons</p> <p>Mått brons: h=119 cm, d=100 cm, b=52 cm</p> <p>Mått sockel: h=39 cm, 90x60 cm</p> <p>Signatur: Ja, Allan Runefelt 1952</p> <p>Skylt: Inskription på stensockeln</p> <p>GDJ-fonden, 1986</p>											
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Skulpturen vickar. Basen är deformerad och bågnar en aning (6 mm högre i ett hörn). Det finns också några små sprickor i bronzen (getens panna) och en liten fogseparation (runt gubbens hals). Har skulpturen skadats vid något tillfälle?</p> <p>Rester av klotter (i gubbens öga, getens mage), vita färgrester i fördjupningar (getens kropp). Bronsbasen är mycket smutsig av matt ljus beläggning, tuggummi m.m.</p> <p>Patinan är brun med ljusgrönt i fördjupningar. Den är slitna ner till metallen där folk sitter eller står (hornen, ryggen, basen).</p> <p>Bronsen tycks vara lackerad. När har det utförts? Med vilket material? Har ytskyddet lagts ovanpå färgrester, smuts m.m.?</p> <p>Stensockeln är också mycket smutsig.</p>											
<p>Åtgärdsförslag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Förundersökning. Dokumentera vad som skett kring skulpturen och vilka åtgärder som utförts. 2. Skulpturen demonteras, nya infästningar görs. 3. Rengöring skulptur. 4. Rengöring stensockel. 											
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kompetens</th> <th>Prioritet</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Konservator metall/förvaltare</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>2. Konservator metall/bronsgjutare</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>3. Konservator metall</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>4. Underhåll</td> <td>3</td> </tr> </tbody> </table>		Kompetens	Prioritet	1. Konservator metall/förvaltare	1	2. Konservator metall/bronsgjutare	2	3. Konservator metall	2	4. Underhåll	3
Kompetens	Prioritet										
1. Konservator metall/förvaltare	1										
2. Konservator metall/bronsgjutare	2										
3. Konservator metall	2										
4. Underhåll	3										

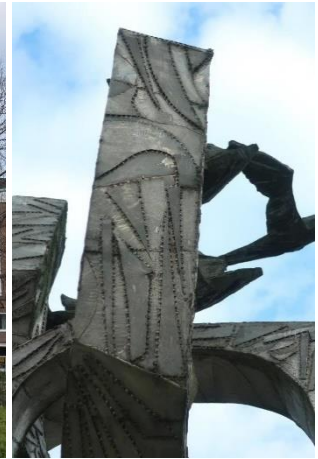

Besiktning 2019-04-30 HS

Verk nr. 20	
<p>Titel: Vårlängtan Konstnär: Yetti Sujihati Mikkelsen (1943-) År: 1990 Placering: Kvarnparken Material: Brons, sockel av röd granit polerad Mått brons: h=88 cm, d=55 cm Mått sockel: h=116 cm, 36x42 cm Signatur: Skylt: Inskription på sockel GDJ-fonden</p>	
	
Beskrivning och skador	
<p>Bronsskulpturen en aning instabil, gungar lite i en riktning diagonalt.</p> <p>Står under träd (lönn?). Mycket fågelträck.</p> <p>Brun tunn patina med rinningar, jordbeläggningar, gröna fläckar.</p> <p>Avslag på sockel nedtill (11, 18, 23 cm från marken), troligtvis påkörningsskador vid parkunderhåll.</p>	
	
Åtgärdsförslag	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Stenläggning runt sockeln kan förhindra påkörning 2. Utbildning vid hantering av parkmaskiner 3. Grenar bör ej växa så tätt inpå 3. Rengöring och vaxning 4. Skulpturen bör rengöras ofta p.g.a. fågelträck 	
Kompetens	Prioritet
1. Parkunderhåll anläggning	1
2. Parkunderhåll	1
3. Parkunderhåll	1
3. Konservator metall	2
4. Konservator/tekniskt underhåll	3
	

Besiktning 2019-04-29 HS

Verk nr. 21	
<p>Titel: Tanken är som fågeln fri Konstnär: Per Nilsson-Öst (1918-2012) År: 1973 Placering: Polhemsskolans gård Material: Rostfritt stål Mått skulptur: 3 m drygt Mått sockel: h=136 cm, 57x52 cm Signatur: Nej Skylt: Nej</p>	
<p>Beskrivning och skador</p> <p>2 spiraler och 8 fåglar i rostfritt stål, svetsad plåt. Ornamenterad med svetsloppor, slipade ytor.</p> <p>Biologisk påväxt (grå lavar, alger).</p> <p>Liten spricka (ev. gammal) på spiral. Något röd ton (av rost) i regnskugga.</p> <p>Buske runt skulpturens sockel, hindrar påkörning av bilar på parkeringen.</p>	
<p>Åtgärdsförslag</p> <p>1. Rengörs från lift med högtryckstvätt (lätt tryck) och manuellt. Undersöks då närmare om skador finns.</p>	
<p>Kompetens</p> <p>1. Konservator metall</p>	<p>Prioritet</p> <p>2</p>

Besiktning 2019-04-30 HS

Verk nr. 22	
<p>Titel: Rettigska fontänen</p> <p>Andra namn: Ymnighetsgudinna</p> <p>Konstnär: Kopia av fr. skulptur av Pierre Loyson (1816-86) Fr. Jeune fille á la conque.</p> <p>År: 1880-90-tal gjuten</p> <p>Gjuteri: Bolinders mekaniska verkstad. Katalogtitel Vattenkonst nr 12.</p> <p>Placering: Vid rådhuset, mot Gävleån</p> <p>Material: Gjutjärn, bemålat</p> <p>Mått skulptur: h=127 cm</p> <p>Mått damm d=520 cm</p> <p>Signatur: Ja, J&C. Bolinder Stockholm</p> <p>Skylt: Nej, bara om Rådhuset</p>	
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Skulptur placerad på en stenhög med gräs i en damm. Fontänvatten kommer ut ur ymnighetshornet på skulpturen.</p> <p>Vita kalkavlagringar där fontänvatten kommer (speciellt i ymnighetshornet och under), beläggning av jord.</p> <p>Grönmålad med okänt färgsystem, vit primer, sprutlackerad jämn yta. Gjutporer observeras spec. upptill i håret.</p> <p>Färgavslag till vit grundfärg och rostigt järn på utsatta ställen. Färgen har mattats, men är bättre bevarad i regnskugga där den är blank och jämn (t.ex. halsen, ansiktet).</p> <p>Har bättringsmålats med grön färg.</p> <p>Fäst nedtill i basen med omålade rostfria bultar.</p>	
<p>Åtgärdsförslag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Förundersökning. Vilka åtgärder har utförts på exemplaret i Gävle? Vilket färgsystem har använts? Fontänvattnet ger kalkavlagringar. Varför? 2. Rengöring av ytan från beläggningar och kalk. 3. Bättringsmålning med lämpligt färgsystem. 	
Kompetens	Prioritet
1. Konservator metall	1
2. Konservator metall	2
3. Konservator metall	2

Besiktning 2019-04309 HS

Verk nr. 23	Kungsbron
<p>Titel: Broräcken Konstnär: Olle Adrin (1918-1988) År: 1950-1960 Placering: Kungsbron och Rådmanbron Material: Gjutjärn bemålat Mått: h= 90 cm, b=3 cm, l=ca 36 m x 2 + 30 m x 2 Signatur: Nej Skylt: Nej</p>	
Beskrivning och skador	
<p>Svartmålade broräcken i gjutjärn 4 st. Monterat i grå granit, markplan.</p> <p>Bronsskyltar "Kungsbron" på de två räckenas sidor. Inga skyltar på Rådmanbron.</p> <p>a)Kungsbron</p> <p>Mycket klotter, klet, fågelträck, klistermärken. Påkörningsdeformation, repor, brunorange rost där färgen slitits bort.</p> <p>Under den svarta färgen (material okänt) finns ett grått skikt (troligtvis galvanisering).</p> <p>b) Rådmanbron</p> <p>Räckena på Rådmanbrons har en mattare svart färg, och en vit grundfärg. Samma skador som ovan.</p>	 <p>Rådmanbron</p>
Åtgärdsförslag	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Utred vilket färgsystem som använts tidigare. Var finns dokumentation? 2. Rengörs, bättringsmålas med lämpligt färgsystem. 	
Kompetens	Prioritet
<ol style="list-style-type: none"> 1. Konservator metall/förvaltare/målare 2. Målare korrosionsskydd/konservator 	<ol style="list-style-type: none"> 1 1

Besiktning 2019-04-30 HS

Verk nr. 24					
<p>Titel: Diana på jakt Konstnär: Olof Ahlberg (1876-1956) År: 1941 (förvärvad 1955 enl. skylt) Placering: Lasarettvägen Material: Brons, granitsockel Mått brons: h=265, 119x54 cm Mått sockel: h=113, 122x56 cm Signatur: Olof Ahlberg 1941, gjuten Erik Pettersson fud. Skylt: Ja</p>					
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Smutsig yta. Klistermärken (låret), klotter (t.ex. hundens baklår), fågelträck (upptill). Rostmärke på basen efter något som legat där. Skylt med rostiga skruvar.</p> <p>Patina generellt matt mörkgrön. Svart krusta i regnskugga och ljusgröna ytor uppåtvänt och vertikala rinningar. På halsen gröna utfällningar, kommer troligtvis inifrån, ev. en fog.</p>					
<p>Åtgärdsförslag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rengörs och vaxas 2. Skruvar till skylt byts 					
<p>Kompetens Prioritet</p> <table border="0"> <tr> <td>1. Konservator metall</td> <td style="text-align: right;">2</td> </tr> <tr> <td>2. Underhåll</td> <td style="text-align: right;">3</td> </tr> </table>		1. Konservator metall	2	2. Underhåll	3
1. Konservator metall	2				
2. Underhåll	3				

Besiktning 2019-04-29 HS

Verk nr. 25	
<p>Titel: Fågel Fenix Konstnär: Torsten Renqvist (1924-) År: 1978 Placering: Stadshusgården Material: Brons, förgylld med guld Mått brons: h=68 cm, 29x41 cm Mått grå granitsockel: h=103 cm, 39x50 cm Signatur: T.R. -78 Skylt: Nej</p>	
Beskrivning och skador	
<p>Förgylld med orange blymönja under bladguldet. Skulpturen har troligtvis omförgyllts sedan 1978. När?</p> <p>Guldet har många repor, bokstäver ristade, avskavningar av guld till det orange skiktet, spec. på basen och nedtill.</p> <p>Ytsmuts, tejprenster.</p> <p>Skulpturen skakar en aning vid provokation.</p>	
Åtgärdsförslag	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Utred när skulpturen omförgylldes. 2. Bättringsförgyllning 3. Inspektera infästning regelbundet. Undersök om skulpturen blir mer instabil. 	
Kompetens	Prioritet
1. Konservator/förvaltare	2
2. Konservator/förgyllare	3
3. Förvaltare/konservator	3

Besiktning 2019-04-30 HS

Verk nr. 26							
<p>Titel: Återföreningen Konstnär: Michael Beck (År: 1988 Placering: Boulognerskogen Material: Mässing, röd polerad granitsockel Mått metall: h=270 cm, b=80 cm Mått sockel: h=38, 150x130 cm Signatur: Skylt: Ja, på sockel GDJ-fonden</p>							
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Skulpturen i mässing av okänd legering. Måste vara ytskyddad med lack, annars skulle metallen ha oxiderat. Ingen grön korrosion observeras.</p> <p>Spår efter penseldrag i ytan. Ljusa vertikala ränder (kan härröra från nedbrutet lacksikt). Ytterst finns ett mjukt vaxartat vitt skikt (möjligtvis klotterskydd). Ytan är gulare och blankare under vaxskiktet. Klistermärkesrester på ryggen, ristat klotter.</p>							
<p>Åtgärdsförslag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Förundersökning. Tillkomst, legering, ursprungligt ytskydd, senare åtgärder utreds. 2. Rengöring. Vaxet på ytan tas bort. 							
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kompetens</th> <th>Prioritet</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Konservator metall</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>2. Konservator metall</td> <td>2</td> </tr> </tbody> </table>		Kompetens	Prioritet	1. Konservator metall	2	2. Konservator metall	2
Kompetens	Prioritet						
1. Konservator metall	2						
2. Konservator metall	2						
							
<p>ÅTERFÖRENINGEN <i>M. Beck</i> Gåva av GDJ-fonden 1988</p>							

Besiktning 2018-04-29 HS

Verk nr. 27	
<p>Titel: Blixtlås Konstnär: Kristina Matousch (1974-) År: 2009 Placering: Stortorget Material: Rostfritt syrafast stål Mått: l=ca 60 m + 14 m plattstång i järn utan blixtlås, b= 100 mm, tjocklek= 8 mm Signatur: Nej Skylt: Nej</p>	
Beskrivning och skador	
<p>Blixtlåset ingår i stenläggningen på torget. Torget är anlagt med stenplattor och däremellan plattstänger av järn på flera ställen. I en längd av plattstång ligger blixtlåset i rostfritt stål.</p> <p>Plattstängerna ligger alltför tätt intill varandra. Metaller utvidgar sig och krymper med temperaturen och behöver därför "rörlighet", liksom en järnvägsräls. Plattstången har rest sig vid skarvarna så att en del ligger över den andra (ca 10 mm vid besiktningen). Resningen observerar vid det rostfria blixtlåset men också vid järnet utan blixtlås. Det kan också finnas en skillnad i värmeutvidgningskoefficient mellan järnet och det rostfria stålet som skapar en buktning vid utvidgning.</p> <p>Det finns också ojämnheter i markgaller i järn (i samma dimensioner som ovan) som ligger intill ristlar i marken.</p> <p>Alla dessa ojämnheter utgör en snubbelrisk på torget och bör åtgärdas innan någon skadas.</p>	
Åtgärdsförslag	
1. Omläggning av allt järn på torget.	
Kompetens	Prioritet
1. Anläggningsarbete	1

Besiktning 2019-04-30 HS

Verk nr. 28	
<p>Titel: Havsgrupp</p> <p>Konstnär: Olof Hellström (1923 -)</p> <p>År: 1966. Förvärvat 1967</p> <p>Placering: Södermalmstorg, S. Kungsgatan/Brunngatan</p> <p>Material: Brons, sockel röd granit, bassäng med kant av röd granit</p> <p>Mått brons: h=300 cm, l=360</p> <p>Granitsockel: h=41 cm (från gatan), 136x310 cm</p> <p>Mått bassäng: 542x391 cm (inre)+ 30 cm bred granitkant</p> <p>Signaturer: Ja. Olof Hellström 1964-66. J N Rosengren fud Limhamn 1967</p> <p>Skylt: Ja, på stensockel</p>	
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Bronsskulptur med generellt mörkgrön-brun patina, ljusgrön i fördjupningar och rinningar, sliten till metall på ytor där människor sitter/klättrar.</p> <p>Vita kalkutfällningar på granitkanten. Klargrön utfällning på kanten mot skulpturen (p.g.a. kalken).</p> <p>Stenkant i bassäng. Avslag i sten, fogar saknas. Lång spricka invändigt i betongbassängens kant. Stenar har flyttat sig.</p>	
<p>Åtgärdsförslag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utred fontänfunktion och varför kalk kommer med vattnet. Har fontänen åtgärdats? Hur ser pumphus m.m. ut? 2. Fogning och lagning av sten och sprickor i betong. 3. Rengöring och vaxning av brons. 	
<p>Kompetens</p>	<p>Prioritet</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Konservator/fontänansvarig 2. Konservator sten/murare 3. Konservator metall 	<ol style="list-style-type: none"> 1 1 2

Besiktning 2019-04-30 HS

Verk nr. 29									
<p>Titel: Decoration Blues Konstnär: Lotte Forsfält (1947-) År: 1988 Placering: I förråd "Stallet", Kungsbäcksvägen 54. Tidigare uppställd i Stadsträdgården. Material: Glasfiber, polyester Mått: (hxb cm) 160x 120, 267x200, 290x240; tjocklek 12.5 cm Signatur: Ingen funnen Skylt: Vet ej GDJ-fonden</p>									
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Konstverk demonterad i 3 delar (a-c). Ingen information tillgänglig varför den tagits in.</p> <p>Målat med vit grundfärg och sen i grönt, blått, rött, gult, svart. 4 genomgående hål för infästning nedtill i varje del.</p> <p>Delarna står uppställda mot varandra, utan mellanlägg, instabil i dammig miljö på lager.</p> <p>Grå ytsmuts, både löst och hårt bundet. Lite biologisk grön påväxt. Fågelträck. Tejp.</p> <p>Färgen bortsliten på partier (speciellt vita). Färgavslag i kanter.</p>									
<p>Åtgärdsförslag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Försvarlig lagerförvaring 2. Förundersökning, tillverkning, material, färgsystem m.m. 3. Rengörs från smuts, retuscheras 4. Utplacering, val av plats 									
<p>Kompetens Prioritet</p> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>1. Förvaltare</td> <td style="text-align: center;">1</td> </tr> <tr> <td>2. Konservator</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>3. Konservator</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td>4. Förvaltare</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> </tbody> </table>		1. Förvaltare	1	2. Konservator	2	3. Konservator	2	4. Förvaltare	2
1. Förvaltare	1								
2. Konservator	2								
3. Konservator	2								
4. Förvaltare	2								

Besiktning 2019-04-29 HS

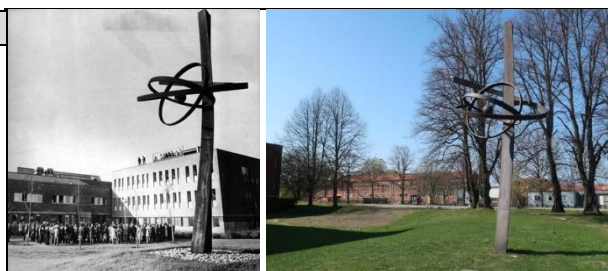

Verk nr. 31	
<p>Titel: Joe Hill Konstnär: Thord Tamming (1939-) År: 1986 Placering: Folkets hus, Södra Centralgatan 10 Material: Brons, granitplattor Mått a: bronsskulptur h=112, 98x48 cm; sockel h=178, 101x50 Mått b: bronsskulptur h=35 cm; sockel h=109, 303x63 cm Signatur: Tamming 1986 Skylt: Nej</p>	
<p>Beskrivning och skador</p> <p>Verk i två delar stående mot varandra.</p> <p>a) Skulptur + 2 bronsplaketter på granitsockel med text om Joe Hill på en sida. Granitsockeln består av plattor runt betongkärna. Plattorna (4 cm) är lösa och nära att falla av. Avslag i nederkant Bronsplaketter 58x39 cm, 88x50 cm. Plaketten på framsidan har runda blästermärken i patinan och har troligtvis klottersanerats med hårt tryck.</p> <p>Brons har hål i ytan intill kärnan p.g.a. gjutfel. Gröna korrosionsfläckar (ryggen) troligtvis p.g.a. ursprunglig patinering med kemikalierester i ytan. Mörkbrun vaxad patina.</p> <p>b) brons på granitsockel av plattor som dock sitter bättre fast än del a. Fogar är dåliga. Text på en sida. Grenar, skräp och mycket smuts på bronsbasen mellan figurerna.</p>	
<p>Åtgärdsförslag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Granitplattor fästs, lagas och fogas 2. Bronsskulpturerna rengörs vaxas 	
<p>Kompetens Prioritet</p>	
1. Konservator sten	1
2. Konservator brons	2

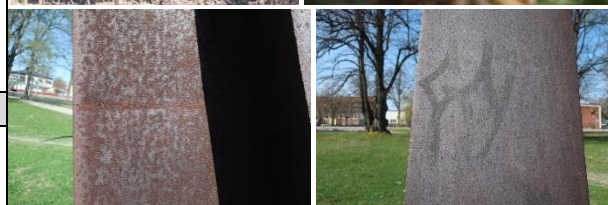
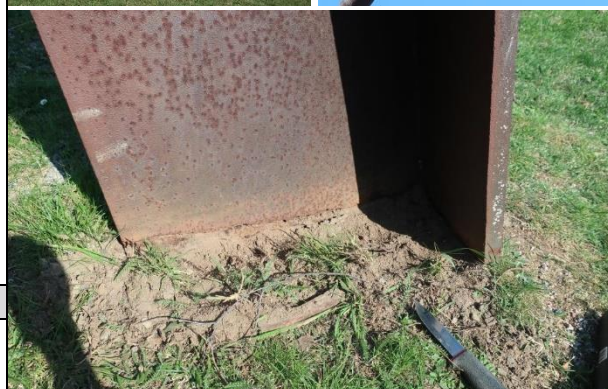
Besiktning 2019-04-30 HS

Verk nr. 32	
<p>Titel: Armillasfär Konstnär: Dagge Sahlberg (1939-) År: 1977 Placering: Lantmäteriverket, Parkvägen Material: corténstål Mått: h= ca 7 m, fot 3 cm brett V med l=33 cm Signatur: Nej Skylt: Nej</p>	
Beskrivning och skador	
<p>Skulpturen av corténstål (legerat järn) spaltar kraftigt under marken av avlagringskorrosion, "kexar". Korrosion 9 mm < in i materialet. Osäkert om plåten är massiv 3 cm. Skulpturen kan riskera att korrodera sönder i botten.</p> <p>Skulpturen flyttades för några år sedan från en kulle inom området. Den var troligtvis bättre dränerad tidigare.</p> <p>Gropfrätning i skulpturens ytor, speciellt i regnskugga.</p> <p>Biologisk påväxt främst upptill, gröna alger på norrsida, fågelträck, smuts, jord. Gammal klotterrest, urin nedtill, getingbo.</p>	
Åtgärdsförslag	
<p>1. Förundersökning tillblivelse, plåttjocklek. Stabiliteten och korrosion vid marklinjen bör undersökas närmare. Bättre dränering behövs. Skulpturen stod tidigare på en kulle med sten runt. Vem flyttade skulpturen? Hur såg den ut i botten innan flytt? Kan skulpturen förstärkas i botten under marken?</p> <p>2. Rengöring från lift med vatten samt undersökning av stabilitet och korrosion högre upp. Corténskulpturer ska regelbundet tvättas av för att ta bort lösliga salter, speciellt i regnskugga.</p>	
Kompetens	Prioritet
1. Konservator metall/konstruktör/smed	1
2. Konservator	2

Invigning 1977 och nuvarande placering 2019

Besiktning 2019-04-29 HS

Bilagor 1-2

1. Karta med de inventerade skulpturerna
2. Utlåtande angående VoU Gävle del 1 2019, Göteborg 2019-01-18

Bilaga 1 **Karta med de inventerade skulpturerna**

Göteborg 2019-01-18

Utlåtande angående VoU Gävle -del 1

Vi har påbörjat vårt arbete med Vård- och underhållsplan - del 1 i Gävle för 28 utvalda konstverk utomhus i sten och betong samt metall. Vi har planlagt vårt arbete och utfört viss research kring konstverken men måste vänta med att utföra besiktningar tills vintern har försvunnit i Gävle och ljuset återkommit. VoU rapport beräknas vara färdig i maj 2019.

Omedelbart kan vi se från tidigare bildmaterial att åtgärder behövs och i hög grad är akuta för många av dessa skulpturer. Sprickor i material, saknade fogar, rostutfällningar med aktiv korrosion, biologisk påväxt som påskyndar nedbrytning av material, och saltutfällningar, är några av de skador som vi kan se som vittnar om att akuta åtgärder behövs för att inte konstverken ska falla sönder och bli en säkerhetsrisk, och för att de ska bevaras för framtiden.

Mvh

Helena Strandberg

Konservator/Fil.Dr.